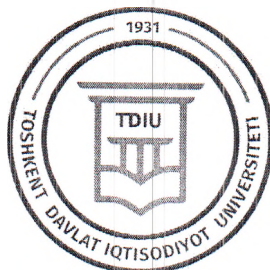

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ

«ТАСДИҚЛАЙМАН»

Илмий ишлар ва
инновациялар бўйича
проректор Г. Абдурахманова

2021 й. « _____ »

08.00.07 - “Молия, пул муомаласи ва кредит”

ихтисослиги бўйича таянч докторантурага кириш имтихони

ДАСТУРИ

Тошкент-2021

Таянч докторантура, докторантурага кирувчилар учун 08.00.07 “Молия, пул муомаласи ва кредит” ихтисослиги фанидан кириш имтихонларини ўтказиш дастури ТДИУ Кенгашининг 2021 йил «___» _____ даги ___-сон қарори билан тасдиқланган.

Ушбу дастур “Молия”, “Банк иши ва инвестициялар” ва “Солиқлар ва суғурта иши” кафедраларининг 2021 йил «___» _____ даги ___-сонли қўшма мажлиси баённомаси билан университет Кенгашига тасдиқлаш учун тавсия этилган.

- Тузувчилар:**
1. “Молия” кафедраси мудири в.в.б., и.ф.д., проф. А.У. Бурханов
 2. “Солиқлар ва суғурта иши” кафедраси мудири, и.ф.д., доц. Б.Тухлиев
 3. “Банк иши ва инвестициялар” кафедраси мудири, и.ф.д., проф. Б.Бердияров

- Такризчилар:**
1. Тошкент молия институти “Халқаро молия-кредит” кафедраси мудири, и.ф.д., профессор Ж.Х.Атаниязов.
 2. “Корпоратив иқтисодиёт ва бизнес таҳлил” кафедраси мудири, и.ф.д., профессор Р.Х.Карлибаева.

КИРИШ

Ўзбекистон Республикасида амалга оширилаётган изчил иқтисодий ислохотлар натижасида банк-молия тизимининг трансформациялашуви мамлакат иқтисодий сиёсатининг устувор йўналиши сифатида муҳим аҳамият касб этади.

Ўтган йиллар мобайнида мустақил тараққиёт даврда иқтисодий тараққиёт босқичларида амалга оширилган ва банк-молия тизимида пухта ўйлаб олиб борилган макроиқтисодий барқарорликни, иқтисодиётнинг юқори суръатлар билан ўсишини, инфляцияни прогноз кўрсаткичлари даражасида сақлаб қолишни таъминлади. Айни вақтда мамлакатимиз босиб ўтган тараққиёт йўлининг чуқур таҳлили, бугунги кунда жаҳон бозори конъюнктураси кескин ўзгариб, глобаллашув шароитида рақобат тобора кучайиб бораётгани давлатимизни янада барқарор ва жадал суръатлар билан ривожлантириш учун мутлақо янгича ёндашув ҳамда тамойилларни ишлаб чиқиш ва рўёбга чиқаришни тақозо этмоқда.

Ўзбекистон тараққиётининг янги стратегиясида «Янги Ўзбекистон орзуси, бугунги кунларимизга нисбатан айтганда, ҳозирга даврнинг тақозоси, унинг асл қиёфасини, ҳаракатлантирувчи кучлари ва омилларини белгилайдиган ғоявий-маънавий асос, халқимизга хос яратувчанлик шижоати ва кенг кўламли ислохотларимизнинг яққол ифодасидир¹» каби муҳим вазифалар белгилаб берилган.

Шу нуқтаи-назардан, 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича ҳаракатлар стратегиясида мамлакатда макроиқтисодий барқарорликни янада мустаҳкамлаш ва юқори иқтисодий ўсиш суръатларини сақлаб қолишнинг қуйидаги вазифалари белгилаб олинди:

- ҳаракатларнинг ижтимоий йўналтирилганини сақлаб қолган ҳолда давлат бюджетининг барча даражаларида мутаносибликни таъминлаш, маҳаллий бюджетларнинг даромад қисмини мустаҳкамлашга қаратилган бюджетлараро муносабатларни такомиллаштириш;

- солиқ тўловчилар ўртасида солиқ юқини оптималлаштириш, солиққа тортиш тизими самарадорлигини янада ошириш йўналишларини ишлаб чиқиш, солиқ маъмуриятчилигини такомиллаштириш ва солиқ имтиёзларидан самарали фойдаланиш;

- банк тизимини ислоҳ қилишни чуқурлаштириш ва барқарорлигини таъминлаш, банкларнинг капиталлашув даражаси ва депозит базасини ошириш, уларнинг молиявий барқарорлиги ва ишончлилигини мустаҳкамлаш, истикболли инвестиция лойиҳалари ҳамда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларини кредитлашни янада кенгайтириш;

- илғор халқаро тажрибада қўлланиладиган инструментлардан фойдаланган ҳолда, пул-кредит сиёсати ва тўлов тизимини янада такомиллаштириш,

¹ Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон стратегияси. – Тошкент: 2021. – 460 б.

шунингдек, валютани тартибга солишда замонавий бозор механизмларини босқичма-босқич жорий этиш, миллий валютанинг барқарорлигини таъминлаш;

- суғурта, лизинг ва бошқа молиявий хизматларнинг ҳажмини уларнинг янги турларини жорий қилиш ва сифатини ошириш ҳисобидан кенгайтириш, шунингдек, капитални жалб қилиш ҳамда корхона, молиявий институтлар, молия бозорлари орқали аҳолининг эркин ресурсларини жойлаштиришдаги муқобил манба сифатида фонд бозорини ривожлантириш;

- халқаро иқтисодий ҳамкорликни янада ривожлантириш, жумладан, етакчи халқаро ва хорижий молиявий институтлар билан алоқаларни кенгайтириш, пухта ўйланган ташқи қарзлар сиёсатини амалга оширишни давом эттириш, жалб қилинган хорижий инвестиция ва кредитлардан самарали фойдаланиш².

“Молия, пул муомаласи ва кредит” иқтисослик фанлари мажмуаси бўйича докторантура ва таянч докторантурага кириш имтиҳонлари учун тайёрланган ушбу дастур ҳам талабгорларга молия-банк тизимига оид фанларнинг мазмунини очиқ берувчи асосий саволлар таркибидан иборат. Ушбу дастур бугунги иқтисодиётни трансформациялашуви шароитида молия-банк тизимини ислоҳ қилишнинг устувор йўналишларини очиқ берадиган молия, бюджет, солиқ, банк, молия бозори, суғурта соҳаларига оид саволлар тўплами билан биргаликда, уларга жавоблар бўйича манбаларни ҳам ўз ичига олади.

Иқтисодиётдаги ўзгаришларни бўлғуси тадқиқотчи изланувчилар нафақат билишлари, балки илмий ишларида асосий йўналиш сифатида фойдаланишлар талаб қилинади.

² Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида»ги ПФ-4947-сон Фармони // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 6-сон, 70-модда.

АСОСИЙ ҚИСМ

Молия ва молия тизими

Ҳаракатлар стратегиясида Ўзбекистон Республикаси молия тизими ва молия бозорини ўрта ва узок муддатли истиқболда ривожлантириш концепциясини ишлаб чиқиш масаласи ва унинг асосий йўналишлари.

Молиявий муносабатларни шаклланишининг объектив шарт-шароитлари. Молия тизими ва унинг элементлари. Давлат молияси, хўжалик юритувчи субъектлар молияси, уй хўжалиги молияси. Молиянинг моҳияти: классик молия назарияси ёндашувида. Молиянинг моҳияти: неоклассик молия назарияси ёндашувида. “Замонавий молиянинг фундаментал асоси: ликвидлилик парадокси ҳисобланади”- деган тушунчада нима назарда тутилади? Молиянинг иқтисодий категория сифатидаги функциялари. Молия генезиси ва молия ҳақидаги ватанимиз иқтисодчи олимларининг илмий қарашлари. Молиявий муносабатларнинг ўзига хос хусусиятли белгилари. Молия тизими ва унинг элементлари. Давлат молияси ва унинг бўғинлари. Пандемия шароитида глобал молиянинг долзарб муаммолари. Молиявий сиёсатнинг асосий йўналишлари. Фискал ва монетар сиёсат инструментлари. Фискал ва монетар сиёсат: самарадорлик ва камчиликларининг Кейнсча ва Монетаристик талқини. Инфляция, бюджет тақчиллиги ва уни молиялаштиришнинг боғлиқлиги ҳақидаги Бруно-Фишер модели. Молиявий сиёсат ва пандемия шароитида унинг устувор йўналишлари. Молия бозори ва инструментлари. Марказлаштирилган ва марказлаштирилмаган пул фондлари тушунчаси.

2020 йил учун макроиқтисодий кўрсаткичлар прогнози ва солиқ- бюджет сиёсатининг асосий йўналишлари ҳамда 2021-2022 йилларга мўлжаллари. 2020 йил учун консолидациялашган бюджет ва умумий фискал балансининг прогнози ва 2021-2022 йиллар учун бюджет мўлжаллари. Ўзбекистон Республикасининг консолидаллашган бюджети. Бюджет тузилмаси ва бюджет жараёни. 2020 йил бюджет жараёнидаги ўзгаришлар. «Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети ва давлат мақсадли жамғармаларининг асосий параметрлари»ни Ўзбекистон Республикаси Қонуни шаклида қабул қилиш амалиётига ўтишнинг зарурлиги. Давлат бюджети тақчиллиги ва уни Ўзбекистонда 2021 йилги қоплаш манбалари. 2021 йилда маҳаллий бюджетларни мустаҳкамлаш учун қандай ўзгаришлар кузатилиши кўзда тутилган? Бюджет тақчиллигига оид илмий концепциялар. 2021 йилда бевосита солиқлардан тушумларнинг қутилаётган ошишининг омиллари. Бюджет харажатлари секвестри- бюджет харажатларини бошқариш инструменти сифатида. Бюджет тақчиллигини макроиқтисодий кўрсаткичларга таъсири Инфляция даражаси ва бюджет дефицити ўзаро боғлиқлиги ҳақидаги Оливер-Танзи ва Дона Патинкин самараси назариялари. IS-LM моделига мувофиқ пул бозори, товарлар ва хизматлар бозоридаги мувозанатнинг асосий детерминантлари. Б. Бернанке-М. Гертлернинг “девалвацион-қарз қопқони” концепцияси. Давлат қарзларига оид Барро-Рикардо гипотезаси. Евробондлар-

давлат қарзларининг замонавий инструменти сифатида. Ўзбекистонда давлат қарзи сиёсатининг концептуал асослари. Ўзбекистонда давлат облигацион заёмлари: турлари ва хусусиятлари. Заёмлар конверсияси ва консолидацияси- давлат қарзларини бошқариш инструментлари сифатида. Давлат бюджети даромадлар қисмининг шакллантирилиши. Давлат бюджети харажатлари таркиби. 2021 йилда давлат бюджетидан ижтимоий соҳа ва аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлаш харажатларининг устувор йўналишлари. Давлатнинг бюджетдан ташқари мақсадли жамғармалари. 2021 йилдан бюджетдан ташқари пенсия жамғармаси ҳисобидан молиялаштириладиган ижтимоий нафақалар. Маҳаллий бюджетлар ва уларнинг даромадларини шаклланиш хусусиятлари. Маҳаллий бюджетлар харажатлари. Харажатлар сметаси- бюджет ташкилотларининг асосий молиявий режаси сифатида. Бюджет харажатларнинг иқтисодий таснифи. Бюджет харажатларнинг вазифа жиҳатдан таснифи. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ва маҳаллий ҳокимият органларининг захира жамғармаси. Ўзбекистон Республикасининг республика бюджетидан биринчи даражали бюджет маблағларини тақсимловчиларга ажратиладиган парламент ажратмалари ва уни 2020 йил учун кўрсаткичлари. «Ташаббусли бюджет» тушунчасининг мазмуни. Ялпи фискал баланс ва унинг таркибий элементлари. Ўзбекистон Республикаси бюджет-солиқ сиёсатининг асосий йўналишлари. Бюджетлараро муносабатлар ва бюджетлараро трансфертларнинг турлари. Харажатлар стратегиясида бюджетлараро муносабатларни такомиллаштириш бўйича қандай йўналишларда ислохотлар олиб борилиши назарда тутилган? Ўзбекистон Республикаси давлат бюджетининг солиқли даромадлари ва унинг тузилмавий хусусиятлари. Ўзбекистон Республикаси давлат бюджетининг солиқсиз даромадлари.

Мулкчиликнинг турли шаклидаги хўжалик юритувчи субъектлар молиявий ресурслари ва унинг шаклланиш манбалари. Акциядорлик жамиятлари капиталлари ва унинг шаклланиши. Фойда ва унинг турлари. Дивиденд сиёсати ва унга хос назарий қарашлар. Корхоналарда молиявий натижаларни шаклланиши ва тақсимланиш тизими. Рентабеллик кўрсаткичлари ва унинг турлари. Рентабелликнинг кўп омилли модели ва Дюпонт формуласи. Капиталлар таркибига оид илмий назариялар. Капиталлар ўртача тортилган қиймати (WACC) ва уни мазмуни нималардан иборат. Корхоналарда барқарор пассивлар ва уларни молиявий менежментдаги тутган ўрни. Мулкчиликнинг турли шаклидаги хўжалик субъектларида хусусий капитал ва уни шакллантириш хусусиятлари. Молиявий менежментнинг функционал вазифалари. Корхоналар молиявий барқарорлиги ва унинг асосий кўрсаткичлари. Корхоналар ликвидлилиги ва тўлов қиобиляти. Жорий активлар ва уларни молиявий бошқариш. Дебиторлик ва кредиторлик қарзлари, уларни бошқариш. Факторинг ва унинг функциялари. Форфейтинг ва унинг функциялари. Асосий ишлаб чиқариш фондларининг доиравий айланишида молиянинг роли. Портфел назарияси ва молиявий активларни баҳолаш модели (CAPM). Корхоналарда пул оқимларини бошқариш ва унга оид замонавий моделлар. Банкротлик диагностикасига оид Альтман модели. Молиявий

режалаштириш ва унинг усуллари. Молиявий назорат ва унинг таснифланиши. Бюджет назоратининг мазмуни, аҳамияти, элементлари ва тамойиллари. Давлат молиявий назоратининг асосий моделлари.

Солиқ тизими

Солиқларнинг иқтисодий моҳияти ва уларни жорий этишнинг объектив зарурлиги. Солиқларнинг ўзига хос белгилари. Солиқларнинг функциялари ва вазифалари. Солиқлар ва солиқсиз тўловларнинг ўхшаш ва фаркли жиҳатлари. Солиқ элементлари ва унинг таркиби. Солиқ имтиёзлари ва уларни қўллаш мезонлари. Солиқ юки ва уни аниқлашнинг турлари. Солиқ сиёсати ва таркиби. Солиқ сиёсатини ишлаб чиқишда ва амалга оширишда давлат ҳокимиятининг иштироки. Ўзбекистон Республикаси солиқ сиёсатининг асосий йўналишлари. Солиқларнинг иқтисодий моҳияти ва мамлакатдаги макроиқтисодий барқарорликка таъсири. Солиқларнинг функциялари ва вазифалари. Солиққа тортишнинг амалдаги принциплари. Солиқ тўловчиларнинг солиқ мажбуриятлари. Пандемия шароитида аалга оширилаётган солиқ сиёсатининг устувор йўналишлари. Ўзбекистон Республикаси солиқ тизимида мавжуд солиқлар ва йиғимлар. Умумдавлат солиқларининг турлари ва бюджет даромадларидаги улуши. Маҳаллий солиқларнинг турлари ва ундириш механизмлари. Солиқ солишнинг алоҳида тартиби. Солиқ ставкаларининг турлари ва миллий солиқ тизимида қўлланилиши. Солиқ механизмининг асосий элементлари. Кичик бизнес субъектларини солиққа тортиш тартиби. Халқаро солиқ амалиётида иккиёклама солиққа тортишни бартараф этиш.

Суғурта тизими

Суғуртанинг иқтисодий моҳияти. Суғуртанинг юзага келиш шарт-шароитлари. Суғуртанинг ўзига хос белгилари. Суғуртанинг функциялари. Суғуртанинг шакллари. Мажбурий суғурта. Ихтиёрий суғурта. Шахсий суғурта. Ҳаёт суғуртаси. Тадбиркорликни суғурталаш. Юкларни суғурталаш. Ўзаро суғурталашнинг хусусиятлари. Суғурта бозорини капитализация қилишнинг асосий мақсад. “Франшиза” тушунчаси ва унинг суғурта муносабатларидаги роли. Суғурта соҳасида суғурта назоратини ташкил этиш принциплари. Суғурта шартномаси ва суғурта полиси. Ўзбекистон Республикасининг “Суғурта фаолияти тўғрисида”ги Қонуни. Суғурта полисларини расмийлаштириш тартиби. Фуқароларни бахтсиз ҳодисалардан суғурталаш шартлари. Суғурталашнинг асосий шартлари. Етказилган зарарларни аниқлаш, тўланадиган суғурта суммаларини ҳисоблаш ва уларни суғурта далолатномасида акс эттирилиши. Ўзбекистон Республикасида транспорт воситалари эгаларининг учинчи шахслар олдидаги жавобгарлиги.

Пул муомаласи ва банк иши

Пулнинг моҳияти ва намоён бўлиш шакллари. Пулнинг миқдорийлик назарияси. Пулнинг номиналлик назарияси. Металл пуллар назарияси. Замонавий монетаризм. Ж.М.Кейнснинг пулларга талаб ва пуллар таклифи хусусидаги назарий қарашлари.

Жамиятнинг иқтисодий ривожланишида пулнинг роли. Пулнинг пайдо бўлиши. Қоғоз пуллар. Кредит пуллари. Пулларнинг олтин билан таъминланиши. Банкноталар эмиссияси.

Ички талабни рағбатлантиришга қаратилган пул-кредит сиёсати ва уни амалга ошириш йўллари.

Пул муомаласи тушунчаси. «Пул айланмаси» тушунчасининг мазмуни. Пул айланмасининг таркиби: нақд ва нақдсиз пул айланмаси. Пул муомаласи қонуни. Пулга бўлган талаб ва таклиф. Пул массасининг таркиби ва динамикаси. Пул айланишининг суръати ва унинг пул массасига таъсири. Пул агрегатлари ва уларнинг тавсифи. Пулнинг қадрсизланиши ва унинг асосий сабаблари. Инфляция, сабаблари, турлари ва оқибатлари.

Ўзбекистонда инфляция ва инфляцион жараёнлар: унинг ўзига хос хусусиятлари; инфляцияга қарши кураш тадбирлари; инфляцияни юзага келтирувчи номонетар ва монетар омиллар.

Ўзбекистон Республикасида нақд пул муомаласининг ўзига хос хусусиятлари. Банкларнинг касса айланмасини прогнозлаш. Ўзбекистонда нақд пул ҳаракатини ташкил этиш ва уни назорат қилиш.

Глобаллашув шароитида жаҳон хўжалигида реал қийматга эга бўлмаган пул ҳажмининг кўпайиши сабаблари ва унинг олдини олиш йўллари.

«Пул тизими» тушунчасининг мазмуни. Пул тизимининг асосий шакллари: биметаллизм, монометаллизм, олтинга алмашмайдиган кредит пуллари тизими. Пул тизимининг асосий элементлари. Пулнинг турлари. Қоғоз пуллар, келиб чиқиши ва қадрсизланиш сабаблари. Кредит пуллари, вексель ва вексель муомаласи. Банкноталар. Чеклар ва чек муомаласи. Пластик карточкалар. Пул эмиссияси тартиби. Пул мультипликатори. Пулнинг харид қобилияти ва унинг барқарорлигини таъминлаш.

Ўзбекистон Республикаси пул тизими: миллий пул бирлиги «сўм»нинг барқарорлигини мустаҳкамлаш истикболлари.

Пул маблағларининг улкан эмиссияси натижасида муомалада ортиқча пул массасининг пайдо бўлишининг салбий оқибатлари ва унга йўл қўймаслик чоралари.

Кредитнинг моҳияти. Кредитнинг функциялари. Кредитнинг шакллари ва турлари.

Банк кредити ва унинг бозор иқтисодиёти шароитида ривожланиши. Тижорат кредити ва унинг ривожлантириш истикболлари. Ижтимоий-йўналтирилган бозор иқтисодиёти шароитида давлат кредити.

Ссуда капитали ва кредит. Ссуда фоизининг мазмуни ва унинг ўзгаришига таъсир этувчи омиллар. Ссуда фоизининг меъёри. Пул-кредит орқали тартибга солиш тизимида марказий банкнинг фоиз сиёсати.

Ссуда капиталлари бозори. Ссуда капиталлари бозорининг моҳияти ва функциялари. Ўзбекистон Республикасида ссуда капиталлари бозорининг шаклланиши ва ривожланиши.

Тижорат банклари кредит портфелида узок муддатли кредитлар салмоғини янада ошириш чора-тадбирлари.

Қишлоқ жойларида уй-жой қурилишини кредитлашни кучайтириш йўллари.

Банкларнинг пайдо бўлиши ва ривожланиши. Иқтисодиётда бозор муносабатларининг ривожланишида банклар ролининг кучайиши. Ўзбекистон Республикаси банк тизими. Ўзбекистон Республикасининг «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»га қонуни.

Марказий банк фаолиятининг мақсади ва функциялари. Миллий валютанинг барқарорлигини таъминлаш - Марказий банкнинг бош мақсади. Иқтисодиётни пул-кредит тизими орқали тартибга солишда Марказий банкларнинг роли.

Тижорат банклари функциялари ва турлари. Молиявий воситачилик - банкларнинг асосий фаолияти. Молия бозорларини тартибга солиш ва эркинлаштириш шароитида банклар. Банклар - Ўзбекистонда иқтисодий ислохотларни амалга ошириш локомотивидир. Банкларни таркибий ташкил этиш ва бошқариш. Банк акциядорлик корхонаси сифатида. Тижорат банкларининг Марказий банк билан ўзаро муносабатлари. Марказий банк банкларнинг банки сифатида. Марказий банкнинг пул-кредит сиёсати ва уни амалга ошириш механизми.

Тижорат банклари ресурсларининг депозитли манбалари. Тижорат банклари ресурсларининг депозитсиз манбалари. Тижорат банкларининг умумий капитали ва унинг функциялари. Умумий капиталнинг таркиби. Асосий капитал ва унинг таркиби. Қўшимча капитал ва унинг таркиби. Капитални етарли даражасини тавсифловчи молиявий коэффициентлар.

Аҳолининг пул маблағларини банкларга жалб этиш жараёнига таъсир этувчи омиллар.

Депозитларга тўланадиган фоизлар ва уларга таъсир қилувчи омиллар.

Банк хизматларининг янги турларини жорий этиш йўллари. Аҳоли ва хўжалик юритувчи субъектларнинг банклардаги бўш пул маблағларини депозитларга жалб этишни кўпайтириш бўйича белгиланган вазифалар.

Пул айланмаси тушунчаси. Нақд пуллик ва нақд пулсиз ҳисоб-китоблар. Ўзбекистон Республикасида нақд пулсиз ҳисоб-китобларнинг асосий шакллари.

- тўлов топшириқномаси билан ҳисоб-китоблар;
- тўлов талабномаси билан ҳисоб-китоблар;
- аккредитивлар билан ҳисоб-китоблар;
- инкассо бўйича ҳисоб-китоблар;
- чеклар билан ҳисоб-китоблар.

Тўлов оборотининг янги воситалари: пластик карточкалар, вексель.
Факторинг ва унинг Ўзбекистонда фойдаланиш амалиёти.

Тўловсизлик муаммосининг сабаблари, оқибатлари ва уни хал қилиш йўллари.

Хўжалик субъектларини кредитлаш – банкларнинг асосий вазифаси. Банк активлари таркибида кредитлар. Банк кредитлашининг тамойиллари. Тижорат банкларининг кредит сиёсати. Кредитлаш объектлари ва субъектлари. Қарз олувчининг кредитга лаёқатлилиги в

Тижорат банкларининг кредит портфели ва уни баҳолаш.

Кредитнинг қайтарилиши ва уни таъминлаш йўллари. Гаров ва гаров механизмлари. Кафолат. Кредитлашда рисклар. Фоизли риск ва унинг келиб чиқиш сабаблари. Суғурта rischi. Рискларни баҳолаш ва уларни пасайтириш йўллари. ва улар сифатининг таснифи.

Кредит портфелини диверсификациялашнинг мақсади. Кредит портфелини диверсификациялашнинг асосий йўналишлари.

Хўжалик юритувчи субъектларни киска муддатли кредитлашнинг замонавий усуллари. Кредит линияларини очиб ва алоҳида ссуда счётидан кредитлашнинг тавсифлари. Контокоррент шаклида кредитлаш. Овердрафт бўйича кредитлаш. Овернайт. Ломбард кредити. Синдициялашган кредитлар. Ипотека ва ипотекали кредитлаш. Истеъмол кредити ва уни ривожлантириш истиқболлари. Микрокредитлаш ва унинг хусусиятлари. Қишлоқ хўжалик субъектларини кредитлаш ва унинг ўзига хос хусусиятлари.

Муаммоли кредитлар: келиб чиқиш сабаблари ва уларни бошқариш усуллари. Кредит қайтарилмаган ҳолатларда захираларни ташкил қилиш тартиби.

Узоқ муддатли кредитлашда инвестицион лойиҳаларнинг самарадорлигини баҳолаш.

Кредит шартномасининг мазмуни, томонларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари.

Иқтисодиётнинг реал сектори ҳамда тадбиркорлик фаолиятини ривожлантириш мақсадида Республикамиз банклари томонидан берилётган кредитлари ҳажмини янада ошириш йўллари.

Тижорат банклари инвестицион фаолиятининг тавсифи. Тўғри ва портфелли инвестициялар. Инвестицион лойиҳаларни молиялаштириш. Инвестицион лойиҳалар самарадорлигини иқтисодий баҳолаш Соф дисконтли даромад. Инвестицион лойиҳаларни молиялаштириш манбалари. Инвестицион лойиҳаларга банк кредитлари. Синдициялашган кредитлар - инвестицион лойиҳаларни молиялаштиришда рискларни камайтириш ва маблағлар жалб этиш усули сифатида.

Банкларнинг портфелли инвестициялари: мақсади ва вазифалари. Қимматли қоғозлар бозорида банк операциялари. Банкларнинг траст операциялари. Ўзбекистонда банкларнинг инвестицион операцияларини ривожлантириш истиқболлари.

Инвестицион лойиҳаларни молиялаштириш жараёнида банкларнинг фаоллигини ошириш йўналишлари. Тижорат банкларини йирик инвестиция институтларига айлантиришнинг долзарб масалалари.

Инвестицияларнинг иқтисодий ривожлантиришдаги ўрни ва аҳамияти. Инвестицион лойиҳалар: моҳияти ва мазмуни.

Ўзбекистон Республикасида Давлатнинг инвестицион сиёсат дастури. Инвестицион бизнес-режалаштириш. Инвестицион лойиҳалар экспертизаси ва комплекс таҳлили. Инвестицион лойиҳалар рискларини камайтиришда комплекс экспертизанинг роли. Инвестицион лойиҳалар самарадорлигининг таҳлили (молиявий, иқтисодий, ижтимоий).

Лойиҳавий молиялаштиришни ташкил этиш. Лойиҳавий молиялаштиришда мониторинг. Алоҳида мураккаб инвестицион лойиҳаларни молиялаштириш хусусиятлари. Лойиҳавий молиялаштиришнинг камчиликлари ва афзалликлари.

Пул-кредит сиёсати – макроиқтисодий тартибга солиш воситаси сифатида. Пул-кредит орқали тартибга солишнинг Кейнсча ва монетаристик концепциялари. Макроиқтисодий тартибга солиш тизимида монетар ва фискал-бюджет сиёсати.

Пул-кредит орқали тартибга солишда Марказий банкнинг роли. Пул-кредит орқали тартибга солиш инструментлари.

Қайта молиялаш сиёсати. Қайта молиялаш ставкаси ва унинг депозит ва кредит ставкаларини шаклланишидаги роли.

Мажбурий захира сиёсати ва унинг тижорат банклари кредит салоҳиятига таъсири.

Очиқ бозор сиёсати ва унинг муомаладаги пул массасининг динамикасига таъсири.

Пул-кредит орқали тартибга солиш тизимида валюта сиёсати ва валюта орқали тартибга солиш.

Пул массаси устидан назорат. Монетар индикаторлар ва уларнинг тавсифи. Пул массасини пул бозори орқали бошқариш.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки пул-кредит сиёсатининг асосий йўналишлари.

Ички талабни молиявий рағбатлантириш, банкларнинг капиталлашиш даражасини янада ошириш, тижорат банкларининг ресурс базасини мустаҳкамлаш бўйича белгиланган вазифалар.

Банк фаолиятини ташкил этиш ва банкларни бошқариш тузилмаси.

Банк фаолиятини тартибга солиш ва назорат. Тижорат банклари ресурсларини бошқариш.

Ликвидликни таъминлаш - банк ресурсларини бошқаришнинг асосий мақсади.

Банк активларини бошқариш. Активларни бошқаришнинг мақсади ва вазифалари. Тижорат банклари активларини бошқариш усуллари. Банк рисклари ва уларнинг турлари. Рискларни баҳолаш ва бошқариш усуллари. Активларни

диверсификациялаш - банк рискларини камайтириш ва даромадлиликни таъминлашнинг асосий шарти сифатида.

Тижорат банки фойдаси ва рентабеллиги. Фойдани кўпайтириш йўллари. Банк фойдасини тақсимлаш. Банкнинг фоиз сиёсати. Тижорат банклари фаолиятининг молиявий кўрсаткичлари.

Тижорат банклари фаолиятида корпоратив бошқарувни такомиллаштиришнинг ўрни.

Тижорат банклари фаолиятини баҳолаш мезонларини ўзгартириш. Узоқ муддатли кредит қўйилмалари улушини ички манбаларни жалб этиш орқали ошириш йўллари.

Банк ишида маркетингнинг моҳияти ва хусусиятлари. Банкларнинг мақсадли бозорлари – мижозлар бозори ҳамда банк маҳсулотлари ва хизматлари бозори. Банкдаги режалаштириш тизими. Банк фаолиятининг жорий ва стратегик режаси. Стратегик режанинг мазмуни. Стратегик режалаштиришга бўлган турлича ёндашишлар. Режалаштириш босқичлари. Маркетингни режалаштириш. Режалаштириш тизимига бўлган талаблар.

Маркетингни режалаштириш. Маҳсулот стратегияси. Нарх стратегияси. Мижозларга банк маҳсулотлари ва хизматларини етказиб бериш тизими соҳасидаги стратегия. Коммуникация стратегияси. Маркетингда риск стратегияси. Риск стратегиясини ишлаб чиқиш.

Банкдаги маркетинг бўйича назорат тизими. Назорат жараёни босқичлари. Маркетинг бўйича назорат турлари. Самарали назоратнинг асосий кирралари.

Экспортга маҳсулот ишлаб чиқарувчи корхоналарни кредитлаш жараёни мониторинги. Зарар кўриб ишлаётган ва иқтисодий ночор корхоналарни соғломлаштиришда банк маркетингининг ролини ошириш бўйича белгиланган вазифалар.

Қимматли қоғозлар ва молия бозори

Қимматли қоғозлар замонавий иқтисодиётнинг асосий иқтисодий категорияси сифатида.

Қимматли қоғозларнинг пайдо бўлиши ва эволюцияси. Қимматли қоғозларнинг турларини туркумланиши. Бозор иқтисодиётида қимматли қоғозларнинг функциялари.

Катта спекулятив ўйинлар ва янги молиявий “кўпиклар” нинг юзага келиши сабаблари ва уларни олдини олиш чора-тадбирлари.

Акцияларнинг қўлланилиши ва мазмуни. Ўзбекистон Республикаси эмитентлари томонидан чиқариладиган турли хилдаги акцияларнинг классификацияси ва таркиби.

Облигацияларнинг мазмуни ва қўлланилиши. Турли хилдаги облигацияларнинг классификацияси. Облигациялар даромадлилигини баҳолаш услуги. Тижорат банклари томонидан чиқариладиган жамғарма сертификатларнинг мазмуни ва қўлланилиши.

Ўзбекистон Республикасида банк сертификатларини чиқариш ва муомалада бўлиш хусусиятлари.

Векселларнинг мазмуни ва қўлланилиши. Банкларнинг узоқ муддатли ресурс базасини мустаҳкамлаш орқали улар томонидан бериалётган узоқ муддатли кредитларнинг ҳажмини ошириш.

Ҳосилавий қимматли қоғозларнинг қўлланилиши ва функциялари. Опционларнинг фундаментам хусусиятлари ва уларнинг классификацияси. Варрантларнинг мазмуни ва қўлланилиши. Опцион шартнома ва варрант ўртасидаги фарқ.

Фьючерсларнинг фундаментал хусусиятлари. Ўзбекистон Республикасида ҳосилавий қимматли қоғозлар бозорининг ҳозирги ҳолати ва ривожланиш истикболлари

Давлат қимматли қоғозларининг функциялари ва қўлланилиши. Давлат қимматли қоғозларининг турлари.

Ўзбекистон Республикасида давлат қисқа муддатли облигацияларининг қўлланилиши, мазмуни ва чиқарилиш тартиби. Ўзбекистон Республикасида давлат қисқа муддатли облигациялари бозорининг иштирокчилари. Давлат қисқа муддатли облигацияларининг шартлари ва чиқарилиш тартиби. Давлат қисқа муддатли облигациялари билан амалга ошириладиган операцияларнинг турлари.

Ўзбекистон Республикасида бошқа давлат қимматли қоғозларини чиқариш ва айланиш кўламини кенгайтириш муаммолари.

Қимматли қоғозлар бозори иштирокчилари тушунчаси. Мамлакат фонд бозорининг асосий иштирокчилари тузилмаси, классификацияси ва функциялари.

Эмитентлар фаолияти мазмуни ва функциялари. Ўзбекистон қимматли қоғозлар бозорида эмитентларнинг категориялари ва улар фаолиятининг хусусиятлари.

Инвестор фаолияти мазмуни ва функциялари. Инвесторларнинг категориялари ва уларнинг фонд бозорида фаолиятининг хусусиятлари.

Эмитент ва инвесторларнинг, Ўзбекистон қимматли қоғозлар бозорини асосий иштирокчилари сифатида ўзаро муносабатлари ва механизми.

Инвестицион институтни қимматли қоғозлар бозорининг профессионал иштирокчиси сифатида моҳияти.

Ўзбекистон қимматли қоғозлар бозорида фаолият юритувчи инвестицион институтларнинг асосий турларини классификацияси.

Қимматли қоғозлар бозорида молиявий воситачилар фаолиятининг мазмуни, вазифа ва функциялари. Инвестицион воситачилар (брокер, дистрибьютер ва бошқалар)нинг туркумланиши.

Инвестицион диллернинг турли қимматли қоғозлар бозоридаги фаолиятининг хусусиятлари, мазмуни ва функциялари. Инвестицион компания тузилмаси, таркиби ва фаолиятининг тамойиллари.

Қимматли қоғозлар бозорида фаолият юритувчи инвестицион маслаҳатчилар фаолиятининг моҳияти, функциялари ва хусусиятлари. Инвестицион

маслаҳатчиларнинг турлари ва фаолият соҳаси.

Ўзбекистон Республикасида қимматли қоғозлар бозори ташкил топишининг объектив ва субъектив асослари. Қимматли қоғозлар бозорини пайдо бўлиш тарихи ва ташкил этилишининг босқичлари. Ўзбекистон фонд бозорини ташкил этилиш моделининг узвий қонуниятлар ва ўзига хос хусусиятлари. Ўзбекистон Республикасида фонд бозорини ташкил этишнинг иқтисодий ва молиявий муҳити. Қимматли қоғозлар бозорини шаклланиш жараёнининг ҳуқуқий таъминланиши.

Ўзбекистон Республикаси фонд бозорининг умумий тузилмаси ва амал қилиш механизми.

Ўзбекистон Республикасида қимматли қоғозлар бозорининг шаклланишидаги муаммолар.

Қимматли қоғозлар бозори инфратузилмаси тушунчаси. Фонд бозори инфратузилмасининг мақсади ва фаолияти. Ўзбекистон фонд бозори институционал ривожланишида инфратузилманинг ўрни ва функцияси.

Миллий қимматли қоғозлар бозори инфратузилмасининг элементларини классификацияси. Қимматли қоғозлар бозорининг махсус инфратузилмаси. Фонд бозорининг ахборот инфратузилмаси. Қимматли қоғозлар бозорининг техник инфратузилмаси. Қимматли қоғозлар бозорининг бошқарув инфратузилмаси.

Қимматли қоғозлар бозори профессионал иштирокчиларининг ўз - ўзини бошқариш ташкилотлари ва уларнинг фаолият механизми.

Инвестицион фондлар (ИФ) таркиби, функциялари ва фаолиятидаги чекловлар.

Ўзбекистон Республикасида хусусийлаштириш инвестиция фондлари (ХИФ) функциялари, мазмуни ва фаолияти хусусиятлари. ИФ ва ХИФ лар ўртасида принципиал фарқлар.

Бошқарувга компания тушунчаси, функциялари ва фаолияти мазмуни. Қимматли қоғозлар бозорида депозитар институтлар фаолиятини ташкил этиш хусусиятлари ва қонуниятлари. «Вакт» миллий депозитарийсининг амал қилиш механизми ва бошқарув тузилмаси. Қимматли қоғозлар бозорида ҳисоб - клиринг фаолияти ва унинг функциялари.

Фонд бозорида қимматли қоғозлар реестри фаолиятининг мазмуни. Қимматли қоғозлар реестри ва номинал ушловчилари ўртасидаги фарқ.

Ўзбекистонда биржавий қимматли қоғозлар бозорининг пайдо бўлиш тарихи ва шаклланишининг босқичлари. Қимматли қоғозлар миллий бозори ривожланишида "Тошкент" Республика фонд биржасининг ўрни ва роли. "Тошкент" РФБ асосий функцияси ва мавқеи. "Тошкент" РФБ ни ташкил этиш ва фаолиятининг қонуниятлари.

"Тошкент" РФБ таъсисчилари таркиби ва бошқарув тузилмаси. "Тошкент" РФБ ишлаш механизми. Биржага қимматли қоғозларни чиқариш шартлари. Қимматли қоғозлар экспертизасини амалга ошириш тартиби. Листинг ва делистинг тушунчаси. Қимматли қоғозлар қотировкаси тушунчаси. Ўзбекистон Республикаси иқтисодиёти ривожланишида "Тошкент" РФБ нинг ўрни.

Биржадан ташқари бозорнинг қимматли қоғозлар савдосини марказлашмаган шаклда ташкил этиш сифатида тушуниш. Биржадан ташқари иккиламчи савдонинг чет эл тажрибаси ва қимматли қоғозлар бозорини ташкил этишга таъсири.

Фонд бозорида қимматли қоғозлар билан операциялар тушунчаси, моҳияти ва хусусиятлари. Қимматли қоғозлар билан операция турларининг классификацияси. Қимматли қоғозлар билан боғлиқ эмиссион операциялар кўлами ва моҳияти.

Акциянинг турли категорияларини чиқариш механизми ва тартиби. Эмиссия лойиҳасининг кўлами ва тузилмаси. Қимматли қоғозлар эмиссияси натижасини рўйхатга олиш.

Облигацияларни чиқариш кўлами, тартиби ва технологияси. Облигациянинг турли хил категорияларини чиқариш хусусиятлари. Облигацияларнинг иқтисодий самарадорлиги, уларни чиқариш ва тўлаш билан боғлиқ рискларни баҳолаш.

Векселларни чиқариш кўлами, функцияси ва тартиби. Векселларнинг турли хилдаги муомаласи, тўлаш механизми ва хусусиятлари.

Клирингни, қимматли қоғозлар билан ҳисоб операциялар мажмуи сифатида тушуниш. Қимматли қоғозлар бозорида клиринг ва ҳисобнинг асосий функциялари.

Клиринг ва ҳисоб турларини қимматли қоғоз тури, битимнинг марказлашганлик даражаси, хизмат кўрсатиш кўлами ва бошқалардан келиб чиққан ҳолда классификациялаш.

Қимматли қоғозлар билан битимлар бўйича клиринг ва ҳисобларни узвий қонуниятларда ташкил этиш. Ўзбекистон қимматли қоғозлар бозорида клиринг - ҳисоб фаолиятининг мазмуни ва хусусиятлари.

Қимматли қоғозлар бозорини тартибга солишда давлатнинг ўрни. Давлатнинг мафкуравий ва қонунчилик функциялари. Қимматли қоғозлар бозорининг молиявий барқарорлиги ва хавфсизлигини назорати. Фонд бозори «ойдинлиги»ни таъминлаш.

Инвесторларни йўқотишлардан химоя қилиш тизимини шакллантириш. Ўзбекистон Республикасида қимматли қоғозлар бозорини давлат томонидан тартибга солиш қонуниятлари. Ўзбекистон Республикасида қимматли қоғозлар бозорини тартибга солувчи давлат органлари тузилмаси.

Фойдаланиладиган адабиётлар рўйхати

Асосий адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Т.: Ўзбекистон, 2018 й.
2. Ўзбекистон Республикасининг «Марказий банк тўғрисида»ги қонуни. 15.11.2019, №ЎРҚ-582.
3. Ўзбекистон Республикасининг «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги қонуни. 2019 йил 07 ноябрь, №ЎРҚ-580.

4. Ўзбекистон Республикасининг “Валютани тартибга солиш тўғрисида”ги (янги таҳрири) қонуни. 22.10.2019, №ЎРҚ-573.

5. Ўзбекистон Республикасининг “Тўловлар ва тўлов тизимлари тўғрисида”ги Қонуни. 2019 йил 07 ноябрь, №ЎРҚ-578

6. Ўзбекистон Республикасининг “Бюджет кодекси”. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2013 й., 52-И-сон; 2014 й., 36-сон, 452-модда; 2015 й., 52-сон, 645-модда; 2016 й., 52-сон, 597-модда; 2017 й., 1-сон, 1-модда, 24-сон, 487-модда.

7. Фуқаролар учун бюджет 2020 лойиҳа. БМТТД ва ЎзР Молия вазирлигининг “Ўзбекистонда давлат молиясини бошқаришни ислоҳ қилишга кўмаклашиш”деб номланган кўшма лойиҳаси доирасида тайёрланди. Тошкент, 2019..

8. Ўзбекистон Республикасининг “Солиқ кодекси”. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2019 й, 52 (I)-сон.

9. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 24 январдаги Олий Мажлисга йўллаган Мурожаатномаси.

10. “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сонли Фармони.

11. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 2 сентябрь “Валюта сиёсатини либераллаштириш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-5177-сон Фармони.

12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 9 январдаги “Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5296-сонли Фармони.

13. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 18 июлдаги “Солиқ маъмуриятчилигини тубдан такомиллаштириш, солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларнинг йиғилувчанлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5116-сон Фармони.

14. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 28 августдаги “Давлат солиқ хизмати органлари фаолиятини ҳуқуқий тартибга солишни янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 677-сон Қарори.

15. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 29 июндаги “Маҳаллий бюджетларнинг даромадлар базасини кенгайтириш захираларини аниқлаш ишларини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 445-сон Қарори.

16. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон стратегияси. – Тошкент: 2021. – 460 б.

17. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз. – Тошкент: “Ўзбекистон”, 2017. – 488 б.

18. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қоидаси бўлиши керак. – Тошкент: “Ўзбекистон”, 2017. –104 б.

19. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт таракқиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. –Тошкент: “Ўзбекистон”, 2017. –48 б.
20. Деньги, кредит, банки: учебник / кол. авторов; под ред. засл. Деят. Науки РФ, д-ра экон. Наук, проф. О.И. Лаврушина. – 9-е изд., стер. – М.: КНОРУС, 2010. 560 с.
21. О.И. Лаврушина, О.Н. Афанасьева. Банковское дело: современная система кредитования: учебное пособие. – М.: КНОРУС, 2021. – 358 с.
22. Jo'rayev A.S., Safarov G'.A., Meyliyev O.R. Soliq nazariyasi. O'quv qo'llanma. T.: Iqtisodiyot-Moliya. 2019.-358 b.
23. Vahobov.A.V., Jo'rayev.A.S. Soliqlar va soliqqa tortish. Darslik. - T.: “Iqtisodiyot-moliya”, 2018 y. – 408 bet.
24. А.С.Жураев, Л.И. Гончаренко, У.А.Бердиева. Налоговое администрирование. Учебное пособие. Т.: Iqtisodiyot-Moliya. 2019.-649 с.
25. Абдуллаева Ш. «Банк иши», Тошкент 2019 й.
26. Бурханов А.У., Худойкулов Х.Х. Молия бозори ва инвестициялар. Дарслик. –Тошкент: Маънавият, 2021. -528 б.
27. Мўминова М., Насриддинов Ф., Мамадияров З. “Банк операцияларини суғурталаш”, ўқув кўлланма ТДИУ, 2019 й.,136 б.
28. Тоймухамедов И. “Халқаро банк иши”, ўқув кўлланма -Т.: “IQTISODIYOT”. 2019 й.- 176 б.
29. Тожиев Р., “Халқаро валюта-кредит муносабатлари”, дарслик, -Т.: “IQTISODIYOT”, 2019 й., 296 б.
30. Рашидов О.Ю. ва бошқалар. Пул, кредит ва банклар, Тошкент 2010 й.
31. Дворецкая А.Е. Денги, кредит, банки. Учебник, 2-е издание. –М.: Юрайт, 2017. -472 стр.
32. Финансы, денежное обращение и кредит. Учебник / коллектив авторов; под ред. Т.М. Ковалевой. — М.: КНОРУС, 2016. — 168 с.
33. Маликов Т., Хайдаров Н. Бюджет (тизими, тузилмаси, жараёни). Ўқув кўлланма. Т.: Иқтисод-молия, ТМИ – 2008, 98 б.
34. Н.И.Яшина, М.Ю.Гинзбург, Л.А.Чеснекова, Е.А.Иванова. Налоги и налогообложение практикум. Учебное пособие. М.:ИНФРА-М. 2019.-118 с.
35. Н.А.Бондарева. Финансы, налоги и налогообложение. Учебник. -М.: УНИВЕРСИТЕТ СИНЕРГИЯ. 2018.-128 с.
36. О.Ю.Воробжит, В.А.Водопьянова. Налоги и налогообложение. Учебное пособие. М.:ИНФРА-М. 2018.-175 с.
37. И.А.Майбуров и др. Налоги и налогообложение. Учебник. 4-издание. М.:ИНФРА-М. 2017.-555 с.
38. Финансы. Под редакцией проф. М.В.Романовского. Учебник. 5-е. издание. М.: Юрайт. 2018. I,II-том. -645 с.
39. Теория и история налогообложение. Под редакцией проф. Д.Г.Черника. Учебник. 3-е. издание. М.: Юрайт. 2014.-364 с.

40. И.Я.Лукаевич. Финансовый менеджмент. Учебное пособие. М.; Эксмо. 2016.-552 с.
41. А.М.Балтина, В.А.Волохина, Н.В.Попова. Финансовые системы зарубежных стран. Учебное пособие. СПб.: Питер. 2016.-304 с.
42. Страхование. Под редакцией Т.А.Федоровой. Учебник. М.: Магистр. 2016.-1006 с.
43. А. Сахирова. Страхование. Учебное пособие. М.: ТК Велби, Изд-во Проспект. 2015.-744 с.
44. X.M.Shennayev, I.K.Ochilov, S.E.Shirinov, I.G`. Kenjayev. Sug`urta ishi. O`quv qo`llanma. "Tafakkur bo`stoni". T.: Iqtisodiyot-Moliya . 2014.-272 b.
45. Malikov.T.S. Moliya. O`quv qo`llanma. T.: Iqtisodiyot-Moliya. 2018.-268 b.
46. S.S.Aliyeva, Z.O.Axrоров. Moliya: Korxonalar moliyasi. Darslik. T.: Iqtisodiyot-Moliya. 2018.-268 b.
47. Sh.Shoxa`zamiy. Moliya bozori va qimmatli qog`ozlar. Darslik. T.: Iqtisodiyot-Moliya. 2018.-440 b.
48. Malikov.T.S. Budjet soliq siyosati. O`quv qo`llanma. T.: Iqtisodiyot-Moliya. 2019.-652 b.
49. A.Burxanov, O. Hamdamov. Moliyaviy menejment. Darslik. -T.: «Инновацион ривожланиш нашриёт-матбаа уйи», – 2020. -468 bet..
50. Қ.Базаров. Солик маъмурчилиги. Дарслик. Т.: Инновацион ривожланиш нашриёти -матбаа уйи. 2021. - 299 б.
51. Қ.Тухсанов. Соликка кириш. Дарслик. Т.: Инновацион ривожланиш нашриёти -матбаа уйи. 2021. - 241 б.
52. Vahobov A.V., Jo`rayev A.S. Soliq va soliqqa tortish. Darslik. T.: Iqtisodiyot-Moliya. 2018.-408 b.
53. А.С.Жураев, Л.И. Гончаренко, У.А.Бердиева. Налоговое администрирование. Учебное пособие. Т.: Iqtisodiyot-Moliya. 2019.-649 с.
54. A.Jo`rayev va b. Jismoniy shaxslarni soliqqa tortish. Darslik. -T.: Iqtisodiyot-Moliya. 2019.-350 b.
55. A.Jo`rayev va b. Yuridik shaxslarni soliqqa tortish. Darslik. -T.: Iqtisodiyot-Moliya. 2019.-350 b.
56. T.Malikov, O.Olimjonov. Moliya. Darslik. -T.:Iqtisodiyot-Moliya. 2019. -969b.
57. A.Shernaev, O.Kamolov. Davlat qarzlarni boshqarish. Darslik. T.: Iqtisodiyot-Moliya. 2019.-314 b.

Қўшимча адабиётлар

1. Жуков А.В. Денги, кредит и банки: учебник. 2-е изд. Москва, 2014г.
2. Кузнецов Н., Константин К., Алифанова Е. Финансы и кредит. Учебник. – М.: КноРус, 2016. -432 стр.
3. Михайленко М.Н. Финансовые рынки и институты. Учебник. 2-е изд. –М.: Юрайт, 2016. -336 стр.

4. Муллажонов Ф.М. Ўзбекистон Республикаси банк тизими. -Т.: Ўзбекистон. 2011йил.

5. Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг “Тижорат банкларида корпоратив бошқарув тўғрисидаги низомга ўзгартиришлар киритиш ҳақида”ги Қарори, 26.02.2019, №943-5.

6. Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг “Ўзбекистон Республикаси банкларида депозит операцияларини амалга ошириш тартиби тўғрисидаги йўриқномага ўзгартиришлар киритиш ҳақида”ги Қарори, 19.03.2019, №2711-4.

7. Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг “Тижорат банклари капиталининг монандлигига қўйиладиган талаблар тўғрисидаги низомга ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги Қарори, 06.03.2019, №2693-5.

Интернет сайтлари

1. www.forex.com
2. www.bankinfo.uz
3. <http://interfinance.uz>
4. www.iqtisodiyot.uz
5. www.lex.uz
6. www.bfa.uz
7. www.cbu.uz
8. www.stat.uz
9. www.scopus.com
10. www.sciencedirect.com